

POSTANOWIENIE

Dnia 22 czerwca 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Barbara Myszka (przewodniczący)

SSN Anna Owczarek

SSN Hubert Wrzeszcz (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa G. K.

przeciwko A. Ż. i in. ,

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 22 czerwca 2012 r.,

zażalenia powódki na orzeczenie o kosztach, zawarte w punkcie 1 wyroku Sądu
Apelacyjnego

z dnia 22 listopada 2011 r.,

- 1. zmienia zaskarżone postanowienie w ten sposób, że nie obciąża powódki poniesionymi przez pozwanego A. Ż. kosztami postępowania apelacyjnego,**
- 2. zasądza od pozwanego A. Ż. na rzecz powódki 600 (sześćset) zł tytułem kosztów postępowania zażaleniowego.**

Uzasadnienie

W zawartym w punkcie 1 sentencji wyroku z dnia 22 listopada 2011 r. postanowieniu, Sąd Apelacyjny – po rozpoznaniu apelacji powódki – zasądził od powódki na rzecz pozwanego A. Ż. 5 400 zł tytułem kosztów postępowania

apelacyjnego. Sąd odwoławczy w przeciwieństwie do Sądu Okręgowego, który oddalił powództwo i nie obciążył powódki kosztami procesu, nie znalazł podstaw do orzeczenia o kosztach postępowania apelacyjnego na podstawie art. 102 k.p.c. Rzeczą strony jest – jak stwierdził w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia – ocena zasadności orzeczenia, które zamierza zaskarżyć. Ponosi bowiem ryzyko, że z wniesieniem nieuzasadnionego środka odwoławczego wiążą się konsekwencje co do kosztów procesu, zwłaszcza gdy oderwana od realiów, jak w rozpoznawanej sprawie, wartość przedmiotu zaskarżenia ma wpływ na wysokość kosztów procesu.

W zażaleniu pełnomocnik powódki zarzucił, że zaskarżone postanowienie zostało wydane z naruszeniem art. 102 k.p.c., albowiem powódka ze względu na sytuację życiową i majątkową nie jest w stanie ponieść kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 102 k.p.c., w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążyć jej w ogóle kosztami. W literaturze i orzecznictwie przyjmuje się zgodnie, że przepis ten – stanowiąc wyjątek od zasady odpowiedzialności za wynik procesu (art. 98 k.p.c.) – urzeczywistnia zasadę słuszności w orzekaniu o kosztach procesu. Nie konkretyzuje on pojęcia „wypadków szczególnie uzasadnionych”, pozostawiając ich kwalifikację, opartą na ocenie całokształtu okoliczności sprawy, sądowi (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 1973 r., II CZ 210/73 i z dnia 14 stycznia 1974 r., II CZ 223/73, niepubl.). Podstawę do jego zastosowania – jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 9 lutego 2011 r., V CZ 98/10 (niepubl.) – stanowią konkretne okoliczności danej sprawy, przekonujące o tym, że w danym przypadku obciążenie strony przegrywającej kosztami procesu na rzecz przeciwnika byłoby niesłuszne, niesprawiedliwe. Stanowią je zarówno fakty związane z samym procesem jak i leżące poza nim, a dotyczące sytuacji życiowej, stanu majątkowego strony, które powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego. Zatem przepis art. 102 k.p.c. powinien być zastosowany wówczas, gdy w okolicznościach danej sprawy

obciążenie strony przegrywającej kosztami procesu przeciwnika byłoby niezgodne z zasadami słuszności.

Z okoliczności sprawy, zwłaszcza dotyczących sytuacji życiowej i majątkowej skarżącej, wynika, że powódka, która ma 73 lata, jest inwalidką drugiej grupy i sprawuje opiekę na ubezwłasnowolnioną córką K., utrzymuje się z emerytury wynoszącej 1042,08 zł. Rację ma skarżąca, że z względu na sytuację życiową i majątkową nie jest w stanie w ogóle ponieść należnych pozwanemu A.Ż. kosztów postępowania apelacyjnego. Zaskarżone postanowienie należało zatem uznać za wydane z naruszeniem art. 102 k.p.c. w wyżej przedstawionym rozumieniu. Tej oceny nie zmieniają argumenty Sądu dotyczące sposobu zaskarżenia wyroku, ponieważ pomijają one okoliczność, że powódka działała w sprawie z adwokatem ustanowionym z urzędu. Nie ma podstaw prawnych do swoistego karania strony za działania profesjonalnego pełnomocnika procesowego.

Z przedstawionych powodów Sąd Najwyższy na podstawie art. 394¹ § 3 w związku z art. 398¹⁶ k.p.c. orzekł, jak w punkcie 1 sentencji postanowienia. Orzeczenie o kosztach postępowania zażaleniowego jest oparte na art. 98 w związku z art. 394¹ § 3, art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c.). Koszty adwokata ustanowionego dla powodów z urzędu należało w zaistniałej sytuacji procesowej zasądzić na rzecz strony reprezentowanej przez niego, a nie bezpośrednio na rzecz adwokata. Pełnomocnik procesowy ustanowiony z urzędu może natomiast dochodzić realizacji swoich praw na podstawie art. 122 k.p.c.